

การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

The academic affairs administration development with the Line application Of
the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province

พจมาน จงไกรจักร¹

Podjaman Jongkaijak¹

ศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี¹

Sub-District Non-Formal and Informal Education Centre, Khao Yoi District, Phetchaburi Province¹

E-mail¹: podjaman.jong@hotmail.com

Received June 23, 2024; Revised June 26, 2024; Accepted June 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี (2) ออกแบบและสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี (3) ศึกษาความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทำหน้าที่บริหารงานวิชาการและใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ทั้งหมด 14 คน และ นักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย เป็นผู้ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ประจำกลุ่มตำบลห้วยโรง อำเภอเขาย้อย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 47 คน การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการเขียนแบบพรรณนา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารงานด้านวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มงานต่างๆ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน เกี่ยวข้องกับชุมชน (2) การประเมินคุณภาพของแพลตฟอร์ม แอปพลิเคชันไลน์ มีระดับความเหมาะสมเฉลี่ยรวม เท่ากับ มาก 4.20 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย 0.36 จำแนกเป็นแต่ละด้านดังนี้ ด้านการออกแบบ ระดับมาก 4.10 ด้านการใช้งานของแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ ระดับมาก 4.40 (3) ความพึงพอใจเฉลี่ยรวม เท่ากับ มาก 4.10 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยรวม 0.54 ความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เท่ากับ มาก 4.21

คำสำคัญ: การพัฒนา การบริหาร งานวิชาการ แอปพลิเคชันไลน์

Abstract

The objectives of this research were : (1) to study academic affairs administration Of the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province. (2) to design and create a platform for promoting academic work Using the Line Official Account application Of the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province. (3) to study satisfaction in using the line Official Account application for promoting academic work Of the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province This research was qualitative research and quantitative research. The research population includes personnel performing academic affairs administration and using the LINE application the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province, 14 people and student the Khao Yoi District Learning Encouragement, using the LINE application for Huai Rong Subdistrict Semester 2, academic year 2023, 47 people. Content was analyzed using descriptive writing. Statistics in data analysis such as frequency, mean, and standard deviation.

The research results showed that (1) academic affairs administration Of the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province, It is a collaboration of various work groups, curriculum, teaching and learning community related. (2) evaluation, quality of the platform Line application, has an overall average appropriateness level of very high (4.2) with an average standard deviation of 0.36, Classified into each aspect as follows: Design aspect, high level (4.1), aspect of usability of the Line application platform, high level (4.4) (3) satisfaction, total equal to a lot (4.10) with a standard deviation of the total average of 0.54. The highest satisfaction was in the development and use of technological media, for education, equal to a lot (4.21)

Keywords: Development, academic affairs, administration, Line application

บทนำ

สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุดที่จะต้องทำหน้าที่สร้างและพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีคุณภาพ ดังนั้น การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และเป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ มีระบบการบริหารและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร จึงถือเป็นภารกิจและกิจกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ งานวิชาการ จึงเป็นหัวใจของการ

บริหารการศึกษา และเป็นงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ศุภลักษณ์ รักภักดี (2558, น.18)

ในการจัดการศึกษาของสังคมไทยที่ผ่านมาโดยเฉพาะการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับผู้ที่พลาดโอกาส ด้อยโอกาส และขาดโอกาสที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ด้วยกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และ การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนในการดำเนินการดังกล่าว แม้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ระดมสรรพกำลังจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่ก็ยังมีประชาชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ห่างไกลความเจริญ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง หรือบริเวณตามแนวชายแดน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดในสังคมเมือง เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทัวถึง เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 เป็นต้นมา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2544, น.4)

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารงานวิชาการจึงควรปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ โดยการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง แอปพลิเคชันไลน์ (line Official Account) ได้เข้ามาช่วยให้การติดต่อสื่อสาร เป็นไปด้วยความสะดวก ทั้งด้านเนื้อหาสาระ การคำนึงถึงความต้องการโดยการโต้ตอบ สื่อสารระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว สามารถทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียนและสะดวกในการบริหารจัดการ ทำให้เป็นที่มาของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี อันจะช่วยให้การบริหารงานวิชาการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและเอื้อต่อการทำงานของบุคลากร อันจะเป็นการพัฒนาในด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงการนำไปใช้งานอย่างเหมาะสม สะดวก ไม่มีความยุ่งยาก ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (line Official Account) สำหรับเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษานอกเวลา การทบทวนบทเรียน การส่งงาน การตรวจสอบผลการเรียน การติดต่อสื่อสารต่างๆ ระหว่างผู้เรียนกับครู เพื่อให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ตามวัตถุประสงค์ ของผู้ส่งสาร และผู้รับสารสามารถแสดงปฏิกิริยาตอบกลับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นไปยังผู้ส่งสารได้ทันที

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
2. ออกแบบและสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
3. ศึกษาความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการดำเนินการในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดตามที่กำหนด ซึ่งได้มีนักวิชาการทางด้านการศึกษาค้นคว้าหาความหมายของการบริหารวิชาการไว้ พรรษมน พินทุสมิต (2560, น.25) การบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และงานอื่นๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เกตกนก สวยคำข้าว (2561) การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินชีวิตประจำวัน พรพิพัฒน์ ชื้อสตัย (2555, น. 136-137) การสร้างการเรียนรู้ของประชาชนในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะนักศึกษา โดยใช้เทคโนโลยี ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ช่วยให้การสื่อสารง่าย สะดวกรวดเร็ว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการมีดังตัวอย่างต่อไปนี้

ธวัชชัย ภูวสิษฐ์พงศ์ (2564, น. 102 – 117) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) มีแนวทาง ดังนี้ ควรมีการวางแผนจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัจจุบันจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายส่งเสริมให้ครูมีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายตามสภาพจริงรวบรวมวิจัยเป็นภาพรวมของสถานศึกษา ประสานและส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับทุกฝ่ายสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกันการบริหารงานด้วยแอปพลิเคชัน

วิสา การบุญ (2560, น. 35 -39) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารผ่าน LINE OFFICIAL ACCOUNT ของบุคลากรทางการแพทย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกสื่อรูปแบบ News update มากที่สุด เนื่องจากออกแบบ ที่สามารถใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน มีการแบ่งเนื้อหาทางการแพทย์ออกเป็นหมวดหมู่ครบถ้วน สำหรับรูปแบบของ LINE Sponsored Sticker ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนารูปแบบของ สติกเกอร์เป็นตัวการ์ตูนรูปสัตว์ ที่มีลักษณะเป็นภาพเคลื่อนไหว ไม่มีเสียง มีข้อความทั่วไปที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และ เสนอแนะให้มีการออกแบบสติกเกอร์ให้มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างจากแบรนด์สินค้าอื่น ๆ การใส่โลโก้หรือตราสินค้าลงบนสติกเกอร์จะช่วยเพิ่มการรับรู้ผลิตภัณฑ์ได้

กิตติยาพร สังขศรีสมบัติ และคณะ (2565, น. 633-636) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้และให้คำปรึกษาผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์ออฟฟิเชียลแอคเคานท์ สำหรับมารดาในการดูแลทารกเกิด

ก่อนกำหนด ผลการวิจัย 1) รูปแบบการให้ความรู้และให้คำปรึกษาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ออฟฟิเชียล แอคเคานท์ ประกอบด้วยวิดีโอ 7 เรื่อง และแผ่นภาพอินโฟกราฟิกให้ความรู้มารดาให้ข้อมูลผ่าน แอปพลิเคชันไลน์ฯ แบบออนไลน์ และการให้คำปรึกษาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ฯ ตลอด 24 ชั่วโมง ผ่านช่องทางแชท 2) หลังใช้รูปแบบฯ มารดามีความมั่นใจมากกว่าก่อนใช้รูปแบบฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และ 3) มารดาทารกเกิดก่อนกำหนดและพยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.70, SD=0.47 และ Mean=4.60, SD=0.52 ตามลำดับ)

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด ในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

สำหรับการวิจัยการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ได้ศึกษาข้อมูลจากประชากร 2 ส่วน คือ ส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการและส่วนที่ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์

ประชากร ในการวิจัยการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. บุคลากรทำหน้าที่บริหารงานวิชาการและใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มีทั้งหมด 14 คน ประกอบด้วย
 - ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน
 - ครู ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 13 คน
2. นักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อยเป็นผู้ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ประจำกลุ่มตำบลห้วยโรง อำเภอเขาย้อย ที่ลงทะเบียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อยจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 3 ชุด ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่บริหารงานวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำข้อมูลดังกล่าว มาใช้ในการออกแบบแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ชุดที่ 2 แบบประเมินคุณภาพของแพลตฟอร์มโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินแพลตฟอร์มสำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ชุดที่ 3 แบบสอบถาม สำหรับนักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังจากการใช้งานแพลตฟอร์มสำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่บริหารงานวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

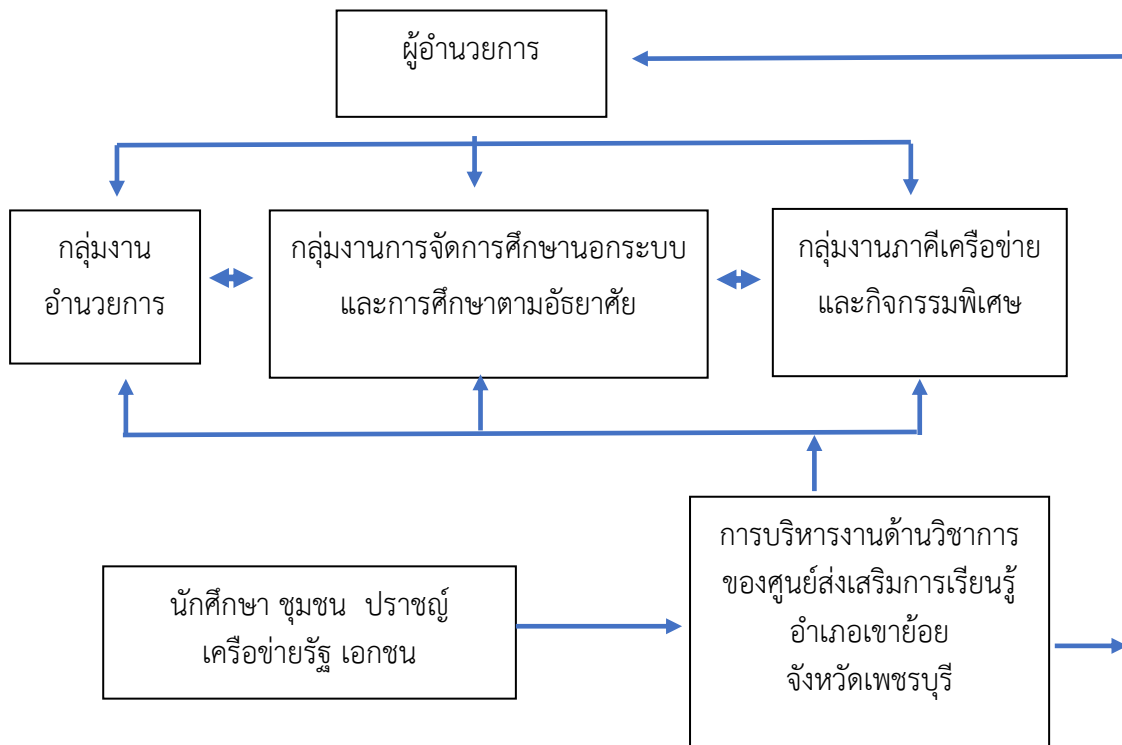
ชุดที่ 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบบประเมินคุณภาพของแพลตฟอร์มโดยผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลที่ได้จากการประเมิน นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ชุดที่ 3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบบสอบถาม ความพึงพอใจหลังจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ในการบริการงานวิชาการ สำหรับนักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี นำข้อมูลที่ได้จากการประเมิน นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สรุปโดยเขียนเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

การบริหารงานด้านวิชาการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่ามีโครงสร้างการทำงานแบ่งออกเป็นกลุ่มงาน แต่ละกลุ่มงานจะทำงานสัมพันธ์กันภายใต้การกำกับของผู้อำนวยการสถานศึกษา ชุมชนและหน่วยงานกำกับในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการบริหารองค์กร โดยเฉพาะหลักสูตรและการพัฒนา หลักสูตรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษายึดหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทำการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ การพัฒนาระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชน เพื่อกำหนดทิศทาง และบ่งชี้ให้เห็นอัตลักษณ์ของการพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานร่วมกัน โดยมีการประชุมวางแผน และแต่งตั้งคณะทำงานร่วมกับชุมชน วิเคราะห์สภาพสถานศึกษา SWOT Analysis การดำเนินการตาม PDCA ของ สกร. เขาย้อย สอดคล้องกับ จาตุณิ แก้วประภา (2563) หลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่ว่าสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียนกับ ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโดยมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เนื่องจากการประชุมการวางแผนด้านบริหารทาง วิชาการอาจจะได้ข้อมูลความต้องการไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของนักศึกษาและชุมชน การ ดำเนินงานดังกล่าวอาจทำให้ไม่ครอบคลุมสภาพปัญหาหรือยังไม่สามารถสะท้อนผลการใช้หลักสูตร ของนักศึกษา ส่วนใหญ่ได้เนื่องจากการติดต่อสื่อสารอาจจะเกิดความล่าช้า ทำให้สถานศึกษามีข้อมูลจำกัดในการวางแผน เพื่อ ได้รับข้อเสนอของชุมชนและนักศึกษาให้มากที่สุด จึงต้องหาวิธีการเพื่อให้การติดต่อสื่อสาร ระหว่างชุมชน นักศึกษา สถานศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อใช้มาเป็นส่วนในการจัดทำแผนจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูทุก คนนำไปใช้เพื่อเป็นทิศทางในการดำเนินงาน วางแผนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดประชุมบุคลากรเพื่อติดตามผลการจัดการเรียนการสอนการพบกลุ่มสภาพปัญหา การออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย ให้การจัดทำ ห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Classroom เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน สามารถทบทวนบทเรียน ต้องมี การพัฒนาการใช้งานแอปพลิเคชันอื่น ๆ โดยใช้กระบวนการ PLC สะท้อนปัญหาและอุปสรรค จัดหา ผลิตและ พัฒนาสื่อนวัตกรรม วิเคราะห์สภาพผู้เรียนรายบุคคลเลือกวิธีการใช้และผลิตสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนให้ เหมาะสมกับผู้เรียน การสร้างห้องเรียนออนไลน์มีการนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา สนับสนุน ให้ครูผู้สอนจัดหา ผลิต สื่อการเรียนการสอน และพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ ทันสมัยในรูปแบบที่หลากหลาย มียืดหยุ่นตามความสนใจ สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน พัฒนาห้องปฏิบัติการและส่งเสริมการใช้อย่างต่อเนื่องโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย จัดการ ทั้งการให้บริการค้นคว้าข้อมูลความรู้ ใช้โทรศัพท์มาเป็นเครื่องมือ

ภาพที่ 2 แสดงการบริหารงานด้านวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี

การบริหารงานด้านวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มงานต่างๆ สอดคล้องกับ โครงสร้างการบริหารงานที่จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม สอดคล้องกับ สารุ ช่วยดำรงค์ (2558) องค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เพื่อการเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ประกอบด้วย 18 องค์ประกอบ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม ที่ต้องเกี่ยวข้องกับชุมชน และภาคประชาสังคมกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน ในลักษณะของความร่วมมืออย่างมีส่วนร่วมของทั้งในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน สอดคล้องกับ พิบูลย์ ชัยโอว์สกุล (2565) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมบริหารจัดการในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน ทั้งการจัดการเรียนการสอน การใช้ทรัพยากร อาคารสถานที่ บุคลากร ทั้งร่วมกันกำหนดออกแบบหลักสูตรเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา การวัดผลประเมินผลร่วมกัน ให้เกิดผลที่ดีต่อการบริหารงานวิชาการในรูปแบบที่ทันสมัย เป็นไปอย่างรวดเร็ว เอื้อต่อการใช้งานของบุคลากรและการใช้งานของนักศึกษา สก. เขาย้อย

ออกแบบและสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่าผลการประเมิน คุณภาพของแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account) ในการบริหารงานวิชาการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

ด้านการออกแบบ

การจัดวางองค์ประกอบหัวข้อในการใช้งานเข้าใจง่าย การจัดหมวดหมู่หัวข้อในการใช้งานมีความเหมาะสม ภาพที่นำเสนอในแอปพลิเคชันไลน์ในแต่ละหมวดหมู่มีความเหมาะสม สามารถสื่อความหมายได้ง่าย ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสม การใช้สีสันทันสมัยเหมาะสม สวยงาม สามารถดึงดูดความสนใจ ภาพรวมด้านการออกแบบแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account) มีค่าเฉลี่ยรวม 4.11 (มาก) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.20

การใช้งานของแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account)

มีความสะดวกในการเข้าถึงแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account) สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานของ สกร.อำเภอได้อย่างรวดเร็ว เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน สามารถเข้าถึงหลักสูตรของสถานศึกษา เนื้อหาสาระของหลักสูตร สามารถเข้าถึงการเรียนรู้โดยไม่จำกัดสถานที่ และเวลา มีความทันสมัยและเอื้อต่อการใช้งานในยุคปัจจุบัน มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เข้าถึงได้ง่ายไม่ซับซ้อน สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้อย่างเป็นระบบและรวดเร็ว ภาพรวมด้านประสิทธิภาพการใช้งานแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.42 (มาก) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36

ระดับความเหมาะสมเฉลี่ยรวมของทั้ง 2 ด้าน พบว่าเท่ากับ มาก (4.26) ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้งานของแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account) มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.42) โดยมีหัวข้อที่มี คือ มีความทันสมัยและเอื้อต่อการใช้งานในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับ จารุณี แก้วประภา (2563) ซึ่งการสร้างแหล่งเรียนรู้ต้องเอื้อต่อการเข้าถึง สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้อย่างเป็นระบบและรวดเร็ว สอดคล้องกับ ธวัชชัย ภูวสิทธิ์พงศา (2564) ไม่ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จะทำให้เกิดความต้องการในการเรียนรู้ทั้งยังสามารถแสดงผลอย่างรวดเร็ว ส่วนด้านการออกแบบ มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.10) โดยมีหัวข้อที่มีระดับมาก คือ การจัดหมวดหมู่หัวข้อในการใช้งานมีความเหมาะสม การใช้สีสันทันสมัยเหมาะสม สวยงาม สามารถดึงดูดความสนใจ

ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยนักศึกษาดังต่อไปนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

นักศึกษามีความสะดวกในการเข้าถึงรายละเอียดหลักสูตรการเรียน ใช้ในการวางแผนการเรียนของนักศึกษา ใช้ในการตรวจสอบแผนการเรียนของนักศึกษา ใช้ในการตรวจสอบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา นักศึกษามีความสะดวกในการตรวจสอบการร่วมกิจกรรมหลักสูตรต่างๆ นักศึกษามีความสะดวกในการติดตามการประชาสัมพันธ์หลักสูตร นักศึกษาได้รับความรวดเร็วในการรับข่าวสารหลักสูตร นักศึกษามีความสะดวกในการเสนอความต้องการสำหรับการจัดทำหลักสูตรรูปแบบต่างๆ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.14 (มาก) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

นักศึกษาสามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระในกระบวนการเรียนการสอน มีการทบทวนเนื้อหาในกระบวนการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา มีการใช้แอปพลิเคชัน ในการทำความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ มีกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ในแอปพลิเคชันที่หลากหลาย มีเนื้อหาการเรียนรู้เนื้อหาสาระในด้านคุณธรรมจริยธรรม มีการจัดกิจกรรม และมีตัวอย่างให้สามารถเรียนรู้ได้เพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.95 (มาก) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49

ด้านการวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้

ไม่ต้องเดินทางไปติดต่อเพื่อทราบการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้อย่างรวดเร็ว แสดงผลการเรียนได้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ 3.4 สามารถตรวจสอบการส่งงาน ผลการสอบและนำมาวางแผนการเรียนได้ มีความสะดวกในการวางแผนการเรียน การตรวจสอบผลการเรียน มีข้อเสนอแนะของนักศึกษาให้การวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.13 (มาก) ค่าเบี่ยงเบน 0.55

ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สะดวกต่อการใช้งาน การเข้าถึงสื่อการสอนไม่ซับซ้อน สื่อการสอนสร้างความสนใจในการเรียน สื่อการสอนทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น สามารถเข้าถึงได้ เปิดศึกษาได้ไม่จำกัดเวลา สถานที่ สื่อการสอนทำให้การเรียนมีความรวดเร็วสามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง เป็นสื่อที่ทันสมัยเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน สามารถแสดงข้อคิดเห็นในการใช้สื่อต่างๆ ได้อย่างสะดวก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.21 (มาก) ค่าเบี่ยงเบน 0.57

ผลการประเมิน ความพึงพอใจหลังจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ในการบริการงานวิชาการ สำหรับนักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยนักศึกษา พบว่า ระดับความความพึงพอใจเฉลี่ยรวม เท่ากับ มาก (4.10) จำแนกเป็นแต่ละด้านดังนี้ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ระดับความเหมาะสมเฉลี่ย เท่ากับ มาก (4.21) จะเห็นว่าความสะดวกในการเข้าถึงมีความสำคัญ ความสะดวกในการใช้งานเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้เกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับ ภฤษณี เสือใหญ่ (2558) ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน ทั้งการเข้าถึงซึ่งจะส่งผลต่อการใช้บริการอื่นๆ ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาด้านอื่นๆ พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจ ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ระดับความเหมาะสมเฉลี่ย เท่ากับ มาก (4.14) ด้านการวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้ ระดับความเหมาะสมเฉลี่ย เท่ากับ มาก (4.13) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ระดับความเหมาะสมเฉลี่ย เท่ากับ มาก (3.95)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การบริหารงานด้านวิชาการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ มีจำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนา

และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ภาพที่ 3 การบริหารงานด้านวิชาการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account มาใช้ในการส่งเสริมงานวิชาการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างทั่วถึง โดยพบว่าความการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีระดับความพึงพอใจ สูงที่สุด คือ สะดวกต่อการใช้งาน การเข้าถึงสื่อการสอนไม่ซับซ้อน ความรวดเร็ว
2. การนำเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account สามารถตอบสนองต่อการนำไปใช้ในงาน วิชาการ โดยสามารถให้ผู้เกี่ยวข้องทำการปรับแก้ไขได้ และไม่ซับซ้อน จะเป็นการเอื้อต่อการจัดการเรียน
3. การนำเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account สามารถให้การสื่อสารระหว่างผู้เรียนและ ผู้สอนเกิดความรวดเร็ว ทำให้สามารถนำข้อเสนอ ความต้องการของนักศึกษาใช้ในการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริม

งานวิชาการ ไปใช้เพื่อขยายผลการบริหารวิชาการเพื่อให้การเรียนรู้เป็นระบบเครือข่ายของ ในเขตอำเภออื่น

2. การดำเนินงานควรสร้างระบบเพื่อให้เกิดการวัดผล ประเมินผล ให้แสดงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2544). *วิวัฒนาการการศึกษานอกโรงเรียนของไทย*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว กรุงเทพฯ.

กฤษฎี เสือใหญ่. (2558). *พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ ความพึงพอใจและการนำไปใช้ประโยชน์ของคนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

กิตติยาพร สังขศรีสมบัติ และคณะ. (2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2565). การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้และให้คำปรึกษาผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์ออฟฟิเชียลแอคเคานท์ สำหรับมารดาในการดูแลทารกเกิดก่อนกำหนด. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 16(2), หน้า 623-625.

เกตกนก สวยคำขาว. (2561). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9*. การค้นคว้าอิสระ. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร, นครปฐม.

จารุณี แก้วประภา. (2563). *การพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชุมชน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองพะเยาจังหวัดพะเยา* สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

ธวัชชัย ภูวสิษฐ์พงศา. (2564). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การค้นคว้าอิสระ* ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

พรพรรณ พินทุสมิต. (2560). *การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

พรพิพัฒน์ ชื้อสัตย์. (2555). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กคน. ตำบลในเขตภูมิภาคตะวันตก*. วิทยานิพนธ์. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.

พิบูลย์ ชยไธสงกุล. (2565). *สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเสริมงามกับชุมชน อำเภอเสริมงาม*. วิทยานิพนธ์. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น, ลำปาง.

วิสา การบุญ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารผ่าน Line Official Account ของบุคลากรทาง*

การแพทย์. สารนิพนธ์. การจัดการมหำบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
ศุภลักษณ์ รักภักดี. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดมหาสารคาม. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
สาคร ช่วยดำรงค์. (2558). การบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเพื่อการเป็น
ศูนย์กลางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาภาควิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.